

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet, Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

REF.:

VÅR REF.:

ABS0070015 1711/08-63 R 96-
505

DATO:

12. august 2013

DOK.NR.

22

STURE BERGWALL (TIDLIGERE THOMAS QUICK), F. 26.04.1950 – SPØRSMÅL OM GRANSKNING M.M

Innledning

Påtalemyndigheten i Sverige besluttet 31. juli 2013 å legge ned den siste gjenstående drapstiltalen mot Sture Bergwall (tidligere Thomas Quick). Bergwall er dermed i praksis frifunnet for samtlige av de åtte drapene som han opprinnelig ble dømt for. Tre av drapene skulle ha blitt begått i Norge, og ble i sin tid etterforsket av norsk og svensk politi i fellesskap, jf. nedenfor. Disse sakene ble også vurdert av norsk påtalemyndighet før de ble besluttet søkt overført til Sverige for iretteføring der.

Sakene mot Sture Bergwall er uten sidestykke i nyere skandinavisk rettshistorie. Det er nærliggende å spørre hvordan det kunne være grunnlag for gjenåpning av så mange drapsdommer mot én og samme person, herunder om det hefter feil ved politiets og påtalemyndighetens håndtering av sakene. I Sverige er det av denne grunn bebudet en gransking. Det har vært spurt om også arbeidet til norsk politi og påtalemyndighet bør ettergås. Før departementet tar stilling til om, og i tilfelle hvordan, en slik evaluering kan foretas, er det nødvendig å redegjøre noe nærmere for norske myndigheters befatning med straffesakene mot Sture Bergwall, nedenfor omtalt som Thomas Quick i det historiske perspektiv.

De aktuelle straffesaksdokumenter er – som vanlig i straffesaker – ikke arkivert her. Men basert på tilgjengelig arkivmateriale ved Riksadvokatembetet kan følgende opplyses:

Therese-saken

I brev av 12. april 1996 fra førstestatsadvokaten ved Oslo statsadvokatembeter ble riksadvokaten orientert om at det 11. s.m. var avholdt et møte om Thomas Quick som mulig gjerningsmann i ovennevnte sak. Politimesteren i Drammen (nå Søndre Buskerud), sjefen for Kripas, kriminalsjefen i Oslo og førstestatsadvokaten var til stede, og politimesteren gav en orientering om saken. Thomas Quick hadde i avhør med svensk politi erkjent å ha drept en mindreårig pike i Drammen og to gutter i Oslo. Politiet i Drammen hadde hatt kontakt med svensk politi, og etterforskningen i Therese-saken skulle tas opp igjen.

GGR007

Under møtet ble det bestemt at politimesteren i Drammen skulle forestå den aktuelle etterforskning i Norge, også av sakene fra Oslo, og Oslo politidistrikt skulle avgi etterforskere til arbeidet. Videre skulle Kripos yte bistand, og i den forbindelse foreta en gjennomgang av "saknetmeldinger" fra hele landet som kunne være av interesse.

I brev herfra av 8. mai s.å. til førstestatsadvokaten ble det tilkjennegitt at riksadvokaten ikke hadde negative merknader til de beslutninger som var truffet.

Etter gjennomført etterforskning oversendte politiet saken til Oslo statsadvokatembeter ved påtegning av 13. februar 1998. Norsk politi hadde siktet Quick for å ha drept Therese Johannessen den 3. juli 1988 om kvelden (straffeloven § 233 første og annet ledd), og foreslo saken oversendt svensk påtalemyndighet for iretteføring der. Riksadvokaten mottok saken fra førstestatsadvokaten ved påtegning av 23. februar s.å. Førstestatsadvokaten tiltrådte politiets siktelse og forslag om oversendelse til svensk påtalemyndighet for overtakelse av straffeforfølgingen. Det forelå – etter hans skjønn – et sikkert grunnlag for å reise tiltale i saken. Quicks opplysninger om drap av to gutter i Oslo kunne ikke bekreftes, og allerede den gang var man klar over at mye talte for at de guttene politiet hadde konsentrert sine undersøkelser om, og som var forsvunnet fra et asylmottak, var i live.

Biträdande överåklagare Christer van der Kwast var etter det opplyste holdt løpende orientert om etterforskningen her i landet, og var tilsendt et komplett kopisett av dokumentene. En "forhåndsberømmelse" av saken forelå til månedskiftet mars/april 1998.

I påtegning herfra til Åklagarmyndigheten i Sverige ved biträdande överåklagare van der Kwast av 9. mars 1998, anmodet riksadvokaten om at svensk påtalemyndighet overtok rettsforfølgningen mot Thomas Quick, og som av norske myndigheter var siktet for med overlegg og under særdeles skjerpene omstendigheter å ha drept Therese Johannessen. I anmodningen ble anført at siktede hadde erkjent det forhold siktelsen omfattet, og at tilståelsen var underbygget av sakens øvrige bevisligheter. Riksadvokatens vurdering var at det forelå bevismessig dekning for å tiltale Quick for drapet. Videre ble det anført at siktede var å anse som sinnssyk, og følgelig ikke strafferettslig tilregnelig. I Norge ville det således ikke være grunnlag for idømmelse av straff, jf. straffeloven § 44, men man ville her ha reist sikringssak mot Quick etter norsk straffelov § 39, hvilket det også ble gitt uttrykk for.

I brev av 11. mars 1998 opplyste biträdande överåklagare van der Kwast at anmodningen om overtakelse av straffeforfølgingen var tatt til følge, og at tiltale ville bli utferdiget 13. mars s.å.

Ved Hedemora tingretts dom av 2. juni 1998 ble Thomas Quick dømt for mord på Therese Johannessen.

Trine og Gry-sakene

Etter anmodning fra etterforsningslederen i "Thomas Quick"-sakene, biträdande överåklagare Christer van der Kwast, ble det avholdt et møte på riksadvokatens kontor 17. desember 1999 med foruten van der Kwast, statsadvokat Marit Bakkevig, Oslo statsadvokatembeter og politiadvokat Nicolay Bjønnes, Oslo politidistrikt.

På møtet ble det opplyst at Quick-etterforskningen i Sverige hadde medført at Oslo politidistrikt samarbeidet med svensk politi/påtalemyndighet for å avklare om Quick kunne ha noe med drapene på Gry Storvik og Trine Jensen å gjøre. Quick hadde gitt signaler om at han ville forklare seg om ytterligere 3 drap i Norge. Fra svensk side var det ønskelig å kunne forholde seg til én fast etterforskningsgruppe her i landet.

Etter avklaring med politimesteren i Oslo, besluttet riksadvokaten den 20. desember 1999 at det skulle opprettes en sentral etterforskningsgruppe ved Oslo politidistrikt for å behandle uavgjorte drapssaker her i landet som det var naturlig å etterforske i samråd med svenske myndigheter for å avklare om Thomas Quick var gjerningsmann. Statsadvokat Bakkevig var ansvarlig statsadvokat i forbindelse med den etterforskning som ble foretatt i Norge. Endelig påtaleavgjørelse, herunder beslutning om eventuelt å anmode om overføring av straffeforfølging til Sverige, skulle treffes av riksadvokaten.

Etter avsluttet etterforskning og innstilling fra Oslo politidistrikt, ble denne saken oversendt riksadvokaten ved statsadvokat Bakkevigs påtegning av 27. april 2000, hvor Quick siktes for to overlagte drap under særdeles skjerpene omstendigheter på henholdsvis Trine Jensen den 21. august 1981 og Gry Storvik den 25. juni 1985. Statsadvokatens oppfatning var at bevisene i saken gav grunnlag for å utferdige tiltale mot Quick for begge drapene. Hun foreslo sakene oversendt svensk påtalemyndighet med anmodning om overtakelse av rettsforfølgningen, og opplyste at svensk domstol hadde avsatt tid til hovedforhandling fra 18. mai s.å.

I påtegning herfra til Riksåklagarens enhet for spesielle mål ved biträdande överåklagare Christer van der Kwast av 3. mai 2000, anmodet riksadvokaten om at svensk påtalemyndighet overtok også denne rettsforfølgningen mot Thomas Quick, hvor han som nevnt var siktet for med overlegg og under særdeles skjerpene omstendigheter å ha drept Trine Jensen og Gry Storvik. I anmodningen ble det anført at siktede hadde erkjent de forhold siktelsen omfattet, og at tilståelsen ble underbygget av sakens øvrige bevisligheter. Riksadvokatens oppfatning, etter gjennomgang av saksdokumentene, var at det var bevismessig dekning for å tiltale Quick for begge drap. I anmodningen anførte man videre at siktede måtte anses å være sinnssyk, og følgelig ikke strafferettslig tilregnelig, og at det i Norge således ikke ville vært grunnlag for idømmelse av straff, jf. straffeloven § 44. Her ville påtalemyndigheten ha reist sikringssak mot ham i henhold til norsk straffelov § 39.

I brev av 11. mai 2000 med vedlegg fra biträdande överåklagare van der Kwast, ble det opplyst at anmodningen om overtakelse av straffeforfølgingen var tatt til følge, og tiltale tatt ut i samsvar med denne.

Ved Falu tingsrätts dom av 22. juni 2000 ble Thomas Quick dømt for mordene på Trine Jensen og Gry Storvik.

Spørsmål om gjenåpning

Senere trakk Thomas Quick sine tilståelser og "ansökte om resning för de mord han dömts för". Ved "beslut" av henholdsvis 24. september 2010 og 5. april 2012 avgjorde Svea Hovrätt flg. i drapssakene fra Norge:

"Hovrätten beviljar den sökta resning och förordnar att målet [i dess helhet] ska tas upp på nytt av Falu tingsrätt."

Ved senere beslutninger av 29. mars 2011 og 24. september 2012 ble de aktuelle "åtal" knyttet til drapene her i landet "lagt ned" av Åklagarkammaren i Falun, hvilket i praksis innebærer at Thomas Quick er frifunnet også for de norske drapene.

Spørsmålet om gjenopptakelse og hvorledes påtalemyndigheten skulle stille seg til en ny forfølgning i Sverige mot Thomas Quick hva gjelder drapene i Norge, ble behandlet – naturlig nok – som et svensk anliggende, og hvor svensk påtalemyndighet i meget begrenset grad involverte norsk påtalemyndighet og politi.

Etterforskingen i Norge med basis i Quicks opplysninger

Det er grunn til å understreke at på det tidspunkt Thomas Quick fremkom med sine forklaringer og tilståelser i Therese, Trine og Gry-sakene, var det ingen aktiv norsk etterforskning som pågikk. Alle tre sakene hadde vært gjenstand for omfattende og grundig etterforskning, Therese-saken i et omfang personellmessig man ikke hadde sett maken til i Norge tidligere. De var likefullt uopplarte.

Med utgangspunkt i forklaringene til Thomas Quick var det utvilsomt i svensk interesse å undersøke om det fantes kriminalsaker i Norge som samsvarte med hans opplysninger. Med et norsk perspektiv som utgangspunkt kan man fremheve at svenske myndigheter åpenbart hadde tjenesteplikt til å iverksette slike undersøkelser. Fra norsk side var man selvsagt interessert i opplysninger som kunne bidra til å oppklare tre meget alvorlige straffesaker, og hvor politiet oppklaringsmessig stod på "stedet hvil".

I en slik situasjon var det ingen aktuell problemstilling at man fra norsk side skulle nøyd seg med å oversende kopi av de aktuelle saksdokumenter til svensk politi og påtalemyndighet. Etter at Quicks forklaringer forelå var etterforskingens fremste oppgave, både i Sverige og Norge, å etterprøve om disse kunne være riktige. Det ville det vært i strid med alle samarbeidsrelasjoner i Norden om ikke norsk politi og påtalemyndighet aktivt bidro. Forklaringene til Quick i de norske sakene måtte nødvendigvis etterprøves mot opplysninger her i landet, og det var som nevnt intet tema at norske myndigheter ikke skulle bidra ved en slik klarlegging. Men utgangspunktet var fortsatt en svensk etterforskning ledet fra Sverige, og hvor bl.a. alle avhørene av Quick ble foretatt av svensk personell.

Nettopp for å gardere seg mot en rask og lettvint overføring av sakene til Sverige, forbeholdt norsk påtalemyndighet seg retten til å gjennomgå det samlede etterforskningsmaterialet, for å ta stilling til om formell overtakelsesbegjæring burde fremmes overfor svenske myndigheter.

I media fremstilles det i dag gjennomgående som om norsk politi og påtalemyndighet ikke etterprøvde Thomas Quicks forklaringer, men uten videre la disse til grunn. Det er ikke riktig. For våre etater er det ingen uvant situasjon at personer tiltrekkes av alvorlige straffesaker og uriktig fremkommer med tilståelser, også av detaljert karakter. Det er selvsagt mulig at man verken var kritisk nok eller tilstrekkelig grundig i undersøkelsene, men intensjonene og ambisjonen om en kritisk prøving av forklaringene til Quick var absolutt til stede. Som en illustrasjon av denne tilnærming hitsettes flg. fra et notat av 14. april 2000 i tilknytning til Trine og Gry-sakene fra politiadvokat Bjønnes, Oslo politidistrikt:

"Undertegnede har vært involvert i etterforskningen mot Thomas Quick siden forberedelsen til hovedforhandlingen i "Therese"-saken våren 1998. Jeg var først med for å "lære" fordi det så ut til å bli aktuelt med etterforskning i "Trine"-saken.

Bevisførselen mot Thomas Quick baseres først og fremst på hans egen forklaring. Det er imidlertid en utfordring å avhøre ham og tolke resultatet. Svensk politi har en egen etterforsker avsatt til dette; Seppo Pentinen. For øvrig følges saken opp av "Rikskrim" – for tiden v/ kommisarie (førstebetjent) Karlsson. Påtaleansvarlig er biträdande överåklagare Christer van der Kwast ved "Riksåklagarens enhet for spesiella mål".

Det har vært reist spørsmål om man kan bygge på Thomas Quick's forklaringer og særlig om de har troverdighet i "de deler som stemmer" når man må se bort fra en del forklaringer som tilsynelatende "ikke stemmer".

Thomas Quick er varig sinnssyk. Han er undergitt behandling/terapi og er avhengig av medisiner for å fungere tilnærmelsesvis normalt. Avhørssituasjonene må planlegges og

tilpasses slik at det "passer" med hans psyke. Tidvis kan han forklare seg om detaljer i en sak i forbindelse med avhør om en annen, tidvis forklarer han seg "feil". Det krever inngående analyse og kritisk gjennomgang for å "skille klinten fra hveten".

Man har lagt vekt på å være spesielt kritisk til alle forklaringer som avgis og være særlig nøye med å foreta alle tenkelige etterforskningsskritt som kan bekrefte eller avkrefte Thomas Quick's påstander. Mye er ukontrollerbart, man må bare konstatere at det er oppsiktsvekkende hvor god kjennskap han har til detaljer i sakene og det ville være utrolig om han hadde klart å tilegne seg en slik kjennskap uten å være gjerningsmannen. Som bevis er dette imidlertid ikke nok.

Det er lagt mye arbeid i å kontrollere om Thomas Quick kan ha fått informasjon fra "andre" – for eksempel gjennom pressen eller fra journalister. De detaljopplysninger som man ikke kan utelukke at har vært kjent har ikke vært tillagt avgjørende vekt. Det er imidlertid enkeltdetaljer som har fremkommet i hans forklaringer som vitterlig har vært ukjent, dels for politiet, som ved nærmere undersøkelser viser seg å stemme. Videre er det ikke påvist noe som kan påvises å være i strid med objektive funn."

Svenske dommer

Det er ikke norsk påtalemyndighets oppgave å evaluere svenske rettsavgjørelser. De er nærmere vurdert av den svenske Justitiekansler i 2006, jf. nedenfor. Men det kan være grunn til noen modererende merknader til den kritikk mot dommene som er fremsatt av Pål Grøndahl og Ulf Stridbeck i en kronikk i Aftenposten 6. august d.å. Kronikkforfatterne hevder tvilen ikke kom Quick til gode i sakene mot ham og uttaler:

"I Gry Storvik- og Trine Jensen-dommen skrev domstolen at hans forklaring ikke var "urimelig". [...] Har man med formuleringene "ikke urimelig" [...] latt all rimelig tvil komme Quick til gode? Neppe."

Dette er en åpenbart misvisende lesning av Falun tingrätts dom av 22. juni 2000. Rettens "överbäganden" fremgår fra s. 11 i dommen, der det i første avsnitt heter:

"Det finns inte någon teknisk bevisning som binder Thomas Quick till brotten. Sedan han tagit kontakt med polisen har utredningen inriktats på att ställa hans uppgifter mot kontrollerbara fakta. Det finns ingenting i de objektiva fynd som redovisats i utredningen som på någon enda punkt strider mot innehållet i Thomas Quicks berättelse. *Berättelsen är inte orimlig* [vår kursivering]."

Etter riksadvokatens syn er det klart nok at siste setning i det siterte – som kronikkforfatterne har hentet sitt sitat fra – viser til ett enkelt premiss for *bevisvurderingen*, og ikke til det *beviskrav* som er lagt til grunn. Det som sies er kort og godt at Quicks forklaring ikke utelukker seg selv etter sitt eget innhold. Retten går deretter over til å drøfte forklaringen i lys av bevissituasjonen for øvrig. Om beviskravet som er lagt til grunn, heter det avslutningsvis under rettens vurderinger (s. 13):

"Vid en samlad bedömning av vad som förekommit finner tingsrätten att Thomas Quicks erkännanden får stöd av utredningen i sådan grad att det är *ställt utom rimligt tvivel* att han begått de gärningar som åklagaren påstått. Omständigheterna är sådana att brotten skall bedömas som mord [vår kursiv]."

Justitiekanslerens "beslut" fra 2006

Før Thomas Quick trakk tilbake sine politiforklaringer ble det inngitt en klage til Justitiekansleren med påstander om feil fra svensk "åklagars og polisens" side i den aktuelle sak. Hans avgjørelse er av 28. november 2006, og fra den såkalte "Samlad bedömning..." hitsettes:

”När det som i detta fall rör sig om omfattande brottsutredningar är det i princip oundvikligt att det begås ett eller annat fel under förundersökningen. Justitiekanslern har pekat på visse oklarheter som föreligger beträffande några av de aktuella förundersökningarna. Det kan även antas att det förekommer vissa brister i någon eller några av förundersökningarna. Den bild som Justitiekanslern har fått vid sin genomgång av handlingarna i ärendet är emellertid att förundersökningarna har bedrivits på ett alt väsentligt godtagbart sätt.”

Og videre:

”De domar som har meddelats mot TQ är i alt väsentligt mycket väl skrivna och gedigna. De innehåller bl.a. omfattande redogörelser för den bevisvärdering som rätten har gjort. Det har inte heller framkommit något annat som gör att det finns anledning att närmare granska domstolarnas handläggning av de aktuella målen.

På grund av det anförda finner jag att det på objektiva grunder inte finns anledning att genomföra någon ytterligare granskning av hur förundersökningarna i målen mot TQ har bedrivits eller hur åklagaren, polisen och domstolarna i övrigt har agerat i de aktuella målen. Det finns sålunda inte heller skäl att inleda någon förundersökning.”

Riksadvokatens foreløpige vurdering

Riksadvokaten kan ikke se det annerledes enn at norsk politi og påtalemyndighet hadde en plikt til å iverksette undersøkelser med utgangspunkt i Thomas Quicks opplysninger i alle de tre norske sakene.

Det primære siktemålet med den norske etterforskingen i denne fasen, og som *bistand* til den svenske etterforskingen, var å ettergå forklaringene til siktede, og å søke å kontrollere disse som best man kunne. Om opplysningene understøttet eller undergravde Quicks forklaringer var uansett like viktig, jf. også straffeprosessloven § 226 tredje ledd.

Med det resultat som i dag foreligger, må man selvsagt stille spørsmål om undersøkelsene var grundige nok, om man var tilstrekkelig kritisk, herunder i bedømmelsen av den totale bevissituasjonen. Men det er ingen tvil hos riksadvokaten om at nettopp en kritisk tilnærming var intensjonen til alle som var involvert fra norsk side, og at Quicks forklaringer på ingen måte ble tatt for ”god fisk”. Når ”åtalene” nå er lagt ned, viker riksadvokaten tilbake for å fremheve de bevismessige elementer som i sin tid ble ansett som særlig viktige av norske myndigheter ved vurderingen av hvorvidt anmodning om overtakelse av de tre sakene fra Norge skulle fremmes.

Riksadvokatens oppfølging

I sitt ”beslut” av 31. juli 2013 har Riksåklagaren i Sverige fremhevet to generelle sluttsatser i Quicksaken:

- 1) I større og komplekse etterforskinger bør det normalt delta flere ”åklagare” slik at man får en allsidig belysning av etterforskningsmaterialet.
- 2) Der hvor mistenkte ikke ”verkar för sitt försvar” har ”åklagaren” et særskilt ansvar for å bringe frem opplysninger som forsvareren ellers ville ha løftet fram, slik at disse omstendighetene blir belyst under etterforsking og rettergang.

Som et tiltak vil Riksåklagaren ”under høsten tilsätta en arbeidsgrupp” med et vidt mandat for å analysere og foreslå tiltak innenfor åklagarmyndigheten for ytterligere å bidra til at fremtidige utredninger og ”åtal” leder til holdbare dommer, både fra et bevissynspunkt og i et rettslig perspektiv.

Fra norsk side er det lett å slutte seg til de generelle sluttsatsene til vår svenske kollega. I det generelle perspektiv *må* det riktignok fremheves at den norske påtaleordningen er annerledes enn den svenske, og tiltale spørsmålet i de alvorligste sakene blir her i landet, som kjent, både vurdert av påtalemyndigheten i politiet og av statsadvokaten, før riksadvokaten treffer endelig avgjørelse.

Riksadvokaten vil holde seg orientert om opprettelsen av den svenske arbeidsgruppen og reise spørsmål overfor vår svenske kollega om norsk deltakelse kan være aktuelt. Nordisk riksadvokatmøte avholdes i Sverige fra 19. august d.å., og Quick-saken vil her bli nærmere drøftet.

Som et umiddelbart tiltak – uavhengig av granskingsspørsmålet – vil riksadvokaten oversende følgende materiale i tillegg til kopi av dette brev til politimesteren i Søndre Buskerud, politimesteren i Oslo, sjefen for Kripos, Oslo statsadvokatembeter og Det nasjonale statsadvokatembetet:

Therese-saken

1. Hedemora tingrätts dom av 2. juni 1998
2. Uttalelse av 23. august 2010 fra överåklagare Björn Ericson
3. Svea Hovrätts "beslut" av 24. september 2010
4. Beslutning av 29. mars 2011 fra Åklagarkammaren i Falun

Trine/Gry-sakene

1. Falu tingrätts dom av 22. juni 2000
2. Uttalelse av 19. august 2011 fra chefsåklagare Bo Lindgren
3. Svea Hovrätts "beslut" av 5. april 2012
4. Beslutning av 24. september 2012 fra Åklagarkammaren i Falun

Fra Riksåklagarens kansli

1. "Beslut med anledning av ett resningsförförande" av 31. juli 2013

Det vil bli bedt om at man iverksetter en adekvat gjennomgang av materialet i et læringsperspektiv for sentralt etterforsknings- og påtalepersonell. Det forutsettes at de opplysninger og den informasjon som nå trekkes fram og vektlegges, bl.a. ved beslutningene om å legge ned "åtalene", gjennomgås og vurderes mot den etterforskning og de beslutninger som fra norsk side ble foretatt fra 1996 og frem til 1998 i Therese-saken og fra 1999 til 2000 i Trine/Gry-sakene. Riksadvokaten vil i ulike sammenhenger, som på påtalemøter, politisjefmøter, kurs og seminarer, gjennomgå erfaringene fra denne saken på en hensiktsmessig måte; bl.a. på et møte med alle landets påtaleledere i september d.å. Det er ingen tvil om at de mest kritiske merknader til den opprinnelige sakshåndteringen i begge sakene fremkommer i dokumentene omtalt under pkt. 2 og 4 ovenfor. Materialet vil bli gjort kjent for de øvrige statsadvokatembeter, øvrige politimestre, sjefen for PST og Politihøgskolen gjennom Intranettet. Justis- og beredskapdepartementet vil motta gjenpart av det direktiv som Riksadvokatembetet sender ut.

Norsk granskning?

Med den betydelige maktutøvelse som tilligger norsk påtalemyndighet ønsker vi selvsagt å være en lærende organisasjon. Det forutsetter både evne og vilje til å lære av feil man begår, og ikke minst at det iverksettes korrigerende tiltak.

Riksadvokaten har merket seg at det i Sverige er bebudet en granskning. I den anledning har vi innhentet flg. foreløpige opplysninger fra den svenske riksåklagaren:

" När det gäller den granskning som vår justitieminister Beatrice Ask har utlovat finns ännu inte något skriftligt material. Enligt vad jag har inhämtat kommer granskningen syfta till att dels beskriva vad som ha förekommit i ärendena, dels analysera om det finns några

generella eller systematiske fel inom rättsväsendet/psykiatri som kan ha haft betydelse för att denna situation har uppkommit. Granskningen ska inte syfta till att fastställa om någon enskild befattningshavare har gjort fel.”

Et alternativ til den gjennomgang og nærmere vurdering i Norge som beskrevet ovenfor, i et læringsperspektiv, er at norsk påtalemyndighet nedsetter en egen arbeidsgruppe for å gå gjennom den norske etterforskingen og de påtalemessige vurderinger i Quick-saken, og som skal fremkomme med forslag til rutineendringer etc for om mulig å underbygge og videreutvikle en mer kritisk tilnærming til den type opplysninger som her var aktuelt.

Ikke minst med basis i den bebudede svenske tilnærming vil det utvilsomt fremstå som mindre tillitsvekkende om man fra norsk side iverksetter en slik fullstendig gjennomgang i regi av påtalemyndigheten. Utad kan dette virke uheldig, og riksadvokaten arbeider ikke videre med omtalte alternativ.

Ovenfor er beskrevet at de norske undersøkelsene i alle tre sakene skjedde etter oppfordring fra svensk politi/påtalemyndighet, og i realiteten som bistand til den svenske etterforskingen. De senere gjenopptakelsesspørsmål har som tidligere nevnt vært håndtert som et rent svensk anliggende. I en slik situasjon fremstår det for riksadvokaten som mindre hensiktsmessig med en egen granskning av det norske arbeidet, og de tilsvarende vurderinger som ble gjort her i landet. Også i et læringsperspektiv vil en slik gjennomgang trolig gi vesentlig mindre informasjon, og derved ha mindre gjennomslagskraft og troverdighet, enn om det totale arbeidet evalueres i sammenheng.

Riksadvokaten tilrår derfor at departementet tar kontakt med det svenske Justitiedepartementet, og at det norske arbeidet og gjerne de tilhørende påtalemessige vurderinger inkluderes i den granskning som der er bebudet dersom man ønsker at den norske delen av saken skal granskes utover den oppfølging som herfra er skissert. Det er selvsagt intet grunnlag for norsk påtalemyndighet å motsette seg en slik granskning. Hvorvidt den svenske undersøkelsesgruppen i så fall bør besettes med representant(er) fra Norge er formentlig av mindre betydning. Det er bare med en slik fremgangsmåte man kan få en fullverdig gjennomgang av arbeidet man i sin tid utførte. Lærdommene vil få den nødvendige troverdighet og tillit, og kunne implementeres i norsk politi og påtalemyndighet på en god og hensiktsmessig måte.

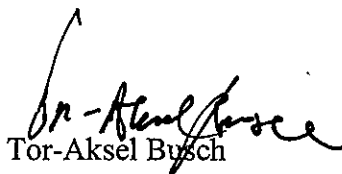
Oppsummering/avslutning

Riksadvokaten fastholder at det i anledning Thomas Quicks opplysninger om utførte drapshandlinger i Norge var nødvendig å iverksette undersøkelser om hans forklaringer kunne være riktige. Det er ingen tvil om at man fra norsk side i utgangspunktet var kritiske til hans opplysninger, og disse ble søkt ettergått og kontrollert som best man kunne. Men hvorvidt man var tilstrekkelig kritisk og grundig kan det åpenbart reises spørsmål om. Undersøkelsene skjedde som bistand til en svensk ledet etterforsking. Beslutninger om at de norske drapssakene skulle begjæres overført til Sverige med anmodning om iretteføring der, ble lagt til det ordinære tiltalenivået for drapssaker i Norge, slik at både statsadvokaten og riksadvokaten vurderte spørsmålet.

Relevant materiale fra svenske myndigheters behandling av gjenopptakelsesspørsmålet vil uansett bli distribuert til de aktuelle norske politi- og påtaleenheter med direktiver om lokal gjennomgang i et læringsperspektiv. Riksadvokaten vil videre avklare hvorvidt norsk deltakelse i en svensk arbeidsgruppe som skal oppnevnes av Riksåklagaren er mulig. Man vil også i ulike sammenhenger omtale erfaringer som kan trekkes ut av den aktuelle saken. Uansett må en herfra holde seg orientert om både resultatene fra arbeidet i nevnte arbeidsgruppe og den svenske granskningen som vil bli iverksatt.

Dersom norsk politi- og påtalemyndighets oppgaveløsning skal granskes, tilrårer man at departementet avklarer med svenske myndigheter om den norske saksbehandlingen kan innlemmes i den bebudede svenske gransking. Dette vil være en ubetinget fordel og gi best helhet og resultat.

Det understrekes at riksadvokaten ved utarbeidelse av dette brev, som nevnt ovenfor, ikke har hatt de aktuelle saksdokumentene tilgjengelig. Ønskes ytterligere opplysninger, eventuelt et møte i sakens anledning, står en selvsagt til disposisjon.

Tor-Aksel Busch

Gjenpart:

1. Riksåklagaren
2. Politimesteren i Søndre Buskerud
3. Politimesteren i Oslo
4. Sjefen for Kripos
5. Oslo statsadvokatembeter
6. Det nasjonale statsadvokatembetet
7. Politidirektoratet